Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган • 29 март 1974 йил, жума • № 74 (15.854). • Баҳоси 2 тийин.

Л. И. БРЕЖНЕВ ВА А. А. ГРОМИКО Г. КИССИНЖЕР БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико АҚШ давлат секретари, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер билан 27 мартда суҳбатлашувни давом эттирдилар.

Амалий ва конструктив руҳда ўтган суҳбатлар чоғида СССР билан АҚШ ўртасидаги ўзаро муносабатларга доир бир қанча масалалари, шунингдек баъзи халқаро проблемаларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

Суҳбатларда Совет томонидан — СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзолари Г. М. Корниенко ва М. Д. Ситенко; Америка томонидан — АҚШнинг СССРдаги элчиси У. Стессел, давлат департаментининг масъул ходимлари Х. Сонненфельдт, А. Хартман, А. Атертон, К. Моу ва У. Хайлэнд қатнашдилар.

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

Совет Иттифоқига келган АҚШ давлат секретари, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер шарафига СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико 27 март куни нонушта зиёфат берди.

Зиёфатда А. А. Громико билан бирга гражданлар авиацияси министри Б. П. Бугаев, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР министрлари ўринбосарлари В. С. Алхимов, Е. Н. Чазов, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Г. М. Корниенко бор эдилар.

Америка томонидан зиёфатда АҚШнинг СССРдаги элчиси У. Стессел, давлат департаментининг масъул ходимлари Х. Сонненфельдт, А. Хартман, А. Атертон, Г. Киссинжер билан ҳамроҳ бўлиб келган бошқа кишилар, шунингдек, АҚШнинг Москвадаги элчихонасининг дипломатия ходимлари иштирок этдилар.

Дўстона вазиятда ўтган зиёфат чоғида А. А. Громико билан Г. Киссинжер нутқ сўзладилар. (ТАСС).

ЧИГИТ ЭКИШНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР! ЕРДА НАМНИ ТЎЛА САҚЛАБ ҚОЛИШ УЧУН ЧИЗЕЛЛАШ ВА БОРОНАЛАШНИ АВЖ ОЛДИРИНГ, СИФАТЛИ ТАЙЁРЛАНГАН МАЙДОНЛАРГА ЧИГИТ ЭКИШНИ БУТУН ЧОРАЛАР БИЛАН КУЧАЙТИРИНГ. УРУҒЛИК ЧИГИТНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШГА АЛОҲИДА АҲАМИЯТ БЕРИНГ. ИШДА СОН БИЛАН СИФАТНИ БИР-БИРИГА УЙҒУНЛАШТИРИБ БОРИНГ, ГЕКТАРЛАРНИНГ ТЎЛА БЎЛИШИНИ ТАЪМИНЛАНГ. КУНЛИК ГРАФИКНИНГ ОШИРИБ БАЖАРИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАШ МЕХАНИЗАТОРЛАРИМИЗНИНГ БОШ ВАЗИФАСИДИР.

ПАХТА УСТАЛАРИ МИНБАРИ

ҲОСИЛ ТАҚДИРИ

Қишлоқ хўжалик илғорларининг республика қурултойида белгиловчи йилда 5 миллион тонна пахта тайёрлаш мажбурияти қабул қилинди. Улкан хирмонга муносиб ҳисса қўшиш барча пахтачилик бригадалари аъзоларининг муқаддас бурчидир. Бригадамиз аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, белгиловчи йил учун юксак мажбурият қабул қилдилар. Бу йил ҳар гектар ердан 55 центнердан пахта хирмони кўтарамиз, ҳосилнинг асосий қисмини машиналарда териб оламиз. Шундай шарт билан колхозимизнинг Ҳайрихон Қўчқорова бошлиқ бригадаси аъзоларини социалистик мусобақага чақирдик.

Мусобақа — қудратли куч! Бировлар яхши ишлаб, пахтадан юқори ҳосил етиштиради. Бировлар эса ички резервлардан самарали фойдалана олмай, кўзда тутилган кўрсаткични қўлга кирита олмайди. Биз Ҳайрихон опа бригадаси билан мусобақа боғлар эканмиз, бу йил ҳосилдорликда ҳам, машина теримида ҳам бир хил кўрсаткичга эришамиз деб шартлашиб олдик. Ундан ташқари бригадаларимизда етиштирилган ҳар центнер пахтанинг таннархини ўтган йилдагидан ўртача 25 процент камайтирамиз, сортни яхшилаймиз, нобудгарчиликка йўл қўймаймиз, бутун чоралар билан тежамкорликни кучайтирамиз.

Пахтачиликда фурсат ҳал қилувчи роль ўйнайди. Деҳқонларда вақтинг кетди — бахтинг кетди деган мақол бор. Ҳар кун, ҳар соат ва дақиқанинг қадрига етмоғимиз керак. Баҳор кечикиб келган бу йилги шароитда фурсатни қадрлаш айниқса катта аҳамиятга эгадир. Биз вазиятни ҳисобга олиб, шу кунларда бажаришимиз лозим бўлган дала ишларини бригадамиз аъзолари ўртасида тақсимлаб чиқдик. Дала ишларида 45 киши актив қатнашяпти.

Ерларимизнинг тупроқ тузилиши турличадир, соз тупроқли ерлар ҳам, сизот сув юза жойлашган ерлар ҳам бор. Деҳқонларимиз 1254 кубометр тупроқ ишларини бажардилар, зовур-зовурларни тўла тартибга келтириб қўйдилар, си- [illegible]

Механизаторлар — ҳосил карвонбошилари. Биз уларга узоғимизни яқин, оғиримизни енгил қилади, деб умид билан қараймиз. Ҳақиқатда ҳам шундай. Бригадамизда чигит экишдан тортиб, ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган ишларнинг оғирини машиналар воситасида механизаторларимиз бажармоқдалар. Шуни айтиш керакки, пахтачиликда механизатор бригадир билан баравар манфаат кўради, пландан ташқари тайёрланган пахта эвазига катта устама мукофот олади. Шундай экан, механизаторлар ҳосил тақдири учун ҳам бригадир билан баравар масъулият ҳис этмоқлари керак.

Деҳқончиликда чигит экиш, уни бир текис ундириб олиш ғоят қийин, мураккаб, айни кезда шарафли ишдир. Чигит бир текис ундириб олинса, агротехниканинг шундан кейинги тадбирлари тез ва соз амалга оширилаверади. Борди-ю, чигит ола чиқса, қатқалоққа йўл қўйилса, бир иш икки бўлади, қўшимча чигит экиш ёки кўчат ўтқазишга мажбур бўлинади. Оқибатда фурсатдан ютқазилади. Бу эса ҳосил чўғига путур етказади. Бунга йўл қўймаслик учун чигитни энг яхши агротехника муддатида экиб, ниҳолларни тўла кўкартириб олишимиз, кўчатлар сонининг бут бўлишини таъминлашимиз керак.

Фурсат ғоятда тиғизлашиб қолди, ҳаво исиб кетиб, деҳқонларни шоширib қўйди. Бундай кезда саросимага тушмаслигимиз, тадбиркорлик билан иш тутишимиз керак. Чигит экишни ҳамма бригадаларда оммавий равишда бошлаб юбориш сира кечиктириб бўлмайдиган вазифамиздир. Афсуски, айрим бригадаларда далаларни чигит экишга тайёрлашда сусткашликка йўл қўйиляпти, бороналаш, чизеллаш тезкорлик билан ўтказилмаслиги туфайли ердан нам кўтарилиб кетяпти. Автотрактор паркларида машиналар ва тракторларнинг бир қисми бекор турибди. Маҳаллий ўғит тўплаш кучайтирилмаяпти. Бу камчиликларни тугатишимиз керак.

1974 йил ҳаммамиз учун синов йилидир. Ҳар биримизнинг меҳнатимизга етиштирган пахтамизнинг миқдори ва сифатига қараб баҳо [illegible]

Тамара МУСАЕВА,
Наманган область Норин районидаги Энгельс номли колхоз бригадири, СССР Олий Совети депутати.

СИРДАРЁДА БИРИНЧИ

СИРДАРЁ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Оқолтин районидаги Ворошилов номли совхознинг машҳур механизатори, бригада бошлиғи Оппоғой Рустамова областда биринчи бўлиб чигит экиш агрегатини далага олиб чиқди. Дастлабки кунниёқ Оппоғой Рустамова билан Бозорбой Рустамовлар 33 гектар ерга кенг қаторлаб чигит экишга муваффақ бўлдилар. Бригадада чигит гербицид ва минерал ўғитлар билан қўшиб экилмоқда.

Вобкент районидаги «Коммунизм» колхози аъзолари бу йил 150 гектар майдонга беда экиб, гектаридан 400 центнердан ҳосил олишга аҳд қилишди. Ҳозирга қадар беданинг ярмидан кўпи экиб бўлинди. Суратда: бригадир Т. Тўраев ва колхоз бош агрономи У. Жўраев ўртоқлар экилаётган беда уруғининг сифатини кўздан кечираётирлар.

Б. Мўминов фотоси, (ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА ХАЛҚ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

28 март куни Тошкентда Ўзбекистон халқ контроли органлари ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Республика халқ контроли органларининг КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленуми қарорларидан, шунингдек Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV пленуми қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг раиси Н. Маҳмудов доклад қилди.

Ишлаб чиқаришнинг барча резервларини ишга тушириш, халқ хўжалиги барча участкаларида давлат интизомининг мустаҳкамланишига, беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларининг, Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги шарафига қабул қилинган юксак социалистик мажбуриятларнинг тўла ва ошириб бажарилишига қатъиян эришиш халқ контроли органлари фаолиятидаги асосий вазифа эканлиги кенгашда таъкидлаб ўтилди. Халқ контроли группалари ва постларининг ишини бутун чоралар билан активлаштириш энг муҳим вазифалардан биридир.

СССР Халқ контроли комитети ташкилий ишлар бўлимининг мудири А. А. Тужиков ўз нутқини халқ контроли органларининг иш услуби ва методларини такомиллаштириш масалаларига бағишлади.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ДЕПУТАТЛАР НАЗОРАТИ ОСТИДА

Республика Олий Советининг саноат доимий комиссияси 28 мартда бўлиб ўтган мажлисида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг корхоналари маҳсулот ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлигини ошириш беш йиллик плани топшириқларини қандай бажараётганликлари тўғрисидаги масалани қараб чиқди. Мажлис И. Г. Анисимкин раислигида ўтди.

Доимий комиссия қабул қилган қарорида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигига тармоқ ишини яхшилаш, министрлик корхоналари ишида ҳали мавжуд бўлган жиддий нуқсонларни бартараф қилиш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга оширишни тавсия этди. (ЎзТАГ).

САНОАТИМИЗНИНГ ЗАФАРЛИ ОДИМИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, Ўзбекистон саноат корхоналарининг коллективлари Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ҳамда тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили халқ хўжалик планини ошириб бажариш учун ўтказилаётган социалистик мусобақага қўшилиб, саноат маҳсулотини реализация қилиш квартал планини муддатидан илгари, 28 мартда бажардилар. Маҳсулотнинг бир қанча муҳим турларини натура ҳолида ишлаб чиқариш топшириғи ҳам бажарилди. (ЎзТАГ).

ХАЛҚИМИЗ ДАСТУРХОНИ ТЎКИН БЎЛСИН

1974 ЙИЛДА РЕСПУБЛИКАМИЗ КОЛХОЗЛАРИ ВА ДАВЛАТ ХЎЖАЛИКЛАРИДА МЕВА ВА УЗУМ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРАМИЗ, БУ ШАРАФЛИ ИШГА ОБЛАСТЛАРИМИЗ ҚУЙИДАГИЧА ҲИССА ҚЎШАДИЛАР.

(Минг тонна ҳисобида).

Областлар	Мева	Узум
Самарқанд	37,0	110,0
Тошкент	67,5	70,0
Фарғона	27,0	13,2
Наманган	23,2	17,0
Андижон	24,0	13,6
Қашқадарё	16,0	19,6
Бухоро	9,3	22,3
Сурхондарё	9,9	17,8
Жиззах	6,0	15,8
Сирдарё	9,0	6,2
ҚҚ АССР	5,2	1,0
Хоразм	2,7	2,7

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ЎЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИ СОСТАВИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИЛМОҚДА

Ўзбекистонда СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссияси составига номзодлар кўрсатила бошланди.

28 март куни Тошкент тўқимачилик комбинатида кўп кишилик йиғилиш бўлиб ўтди. Иккинчи йигирув фабрикаси касаба союз комитетининг раиси М. В. Чубасова, йигирувчи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Буолма Жўраевани сайлов комиссияси составига кўрсатишни таклиф этди.

Йиғилиш: «СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги Низом»нинг 40-моддасига мувофиқ СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссияси составига Б. Жўраева вакил қилиб кўрсатилсин, деб якдиллик билан қарор қабул қилди.

Шу куни Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда таниқли олим, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимлик моддалари химияси институтининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Ю. Юнусовни сайлов комиссияси составига кўрсатишга қарор қилинди.

Маданият ходимлари касаба союзи республика комитети президиумининг кенгайтирилган мажлиси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. М. Орловни СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг составига тавсия этишга қарор қабул қилди.

Нукусдаги «СССРнинг 50 йиллиги» ремонт заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари сайлов комиссияси составига номзод кўрсатишга бағишланган йиғилиш ўтказдилар. Завод коллективи комсомол аъзоси, слесарь С. Пиржоновни комиссия составига кўрсатди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети бюросининг кенгайтирилган мажлисида Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг секретари И. Т. Юсупова республика ёшлари ленинчи коммунистик союзидан сайлов комиссияси составига вакил қилиб кўрсатилди.

Қуйи Чирчиқ район партия комитети бюросининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Қуйи Чирчиқ район партия комитетининг секретари Д. А. Зарединовани район коммунистик ташкилотидан сайлов комиссияси составига тавсия этишга қарор қабул қилинди.

Гурлан районидаги «Коммунизм» колхози аъзоларининг умумий йиғилиши илғор бригада бошлиғи комсомол Г. К. Хўжаниёзовани СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг составига кўрсатди. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

27 мартда меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг сессияси бўлди. Сессия савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг аҳволи ва уларнинг ишларини янада яхшилаш тадбирларини муҳокама қилди.

Сессия Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллигига тайёргарлик юзасидан область ижроия комитетининг тадбирларини тасдиқлади, Сайлов округларида қилаётган ишлари тўғрисида бир қанча депутатларнинг ахборотини тинглади. (ЎзТАГ).

Г. КИССИНЖЕР МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

АҚШ давлат секретари, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер 28 мартда Москвадан жўнаб кетди. У АҚШ президенти Р. Никсоннинг Совет Иттифоқига қиладиган визитига тайёргарлик кўриш муносабати билан ҳар икки томонни қизиқтирувчи кўпгина масалалар юзасидан фикрлашиб олишни давом эттириш учун СССРга келган эди.

АҚШ ва СССРнинг Давлат байроқлари билан безатилган аэродромда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар Г. Киссинжерни кузатиб қолдилар.

Г. Киссинжерга ҳамроҳ бўлиб келган кишилар у билан бирга Москвадан жўнаб кетдилар.

Г. Киссинжер Москвадан жўнаб кетиш олдидан журналистларнинг берган саволларига жавоб қайтариб: мен Москвага қилган сафаримдан ғоятда хурсандман, яхши ва конструктив руҳда ўтган музокаралардан мамнунман, деди. Иккала томон бундан буён ҳам муносабатларни яхшилаб боришга аҳд қилганликларини изҳор этдилар.

Г. Киссинжер Совет—Америка муносабатларини ривожлантириш истиқболларини яхши деб баҳолади. Биз юксак доирадаги учрашув белгиланган вақтда бўлади ва тинчлик ишига салмоқли ҳисса қўшади деган умиддамиз, деди у. (ТАСС).

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ!

Тошкент шаҳри саноат корхоналарининг коллективлари беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларини барвақт бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳаракат қилиб, товар маҳсулоти реализация қилиш ҳамда кўпчилик энг муҳим буюмларнинг турларини ишлаб чиқариш биринчи квартал планини 27 мартда бажардилар. Шаҳардаги Фрунзе, Октябрь ва Ҳамза районларининг бир қанча корхоналари шу топшириқни бундан ҳам аввал бажариб қўйган эдилар.

Биринчи кварталда «Ташхимсельмаш», трактор, электротехника, «Таштекстильмаш» заводларининг, иккинчи ун комбинати, ёғ-мой комбинати, 2-тикувчилик фабрикаси ва бошқа корхоналарнинг ходимлари, айниқса, яхши меҳнат қилдилар.

Март охиригача Тошкент индустрияси пландан ташқари камида 15 миллион сўмлик турли маҳсулот ишлаб чиқаради ва реализация қилади.

* * *

Тошкент областидаги саноат корхоналарининг коллективлари тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили халқ хўжалик планини муддатидан аввал бажариш учун ўтказилаётган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб саноат маҳсулотини реализация қилиш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилик турларини ишлаб чиқариш квартал планини 28 мартда бажардилар.

Областъ саноати март ойининг охиригача пландан ташқари қарийб 24 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради ва реализация қилади.

* * *

Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги корхоналарининг меҳнаткашлари биринчи кварталнинг маҳсулот реализация қилиш топшириқларини бажарганликлари тўғрисида 27 мартда рапорт бердилар. Тармоқ корхоналари апрель бошлангунга қадар пландан ташқари 30 миллион сўмлик маҳсулот, шу жумладан 10 минг тонна юқори сифатли пахта толаси берадилар. (ЎзТАГ).

АҚШ ДАВЛАТ СЕКРЕТАРИ Г. КИССИНЖЕРНИНГ СССРда БЎЛГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА

Илгари келишиб олинганига мувофиқ АҚШ давлат секретари, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Генри А. Киссинжер 24 мартдан 28 мартгача Москвада бўлди. У КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан суҳбатлар ўтказди.

Суҳбатларда: Совет томонидан — СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзолари Г. М. Корниенко ва М. Д. Ситенко; Америка томонидан — АҚШнинг СССРдаги элчиси У. Стессел, давлат департаментининг масъул ходимлари Х. Сонненфельдт, А. Хартман, А. Атертон, К. Моу ва У. Хайлэнд ҳамда АҚШ миллий хавфсизлик кенгаши аппаратининг ходими Ж. Лодал қатнашдилар.

АҚШ президенти Р. Никсоннинг Совет Иттифоқига қиладиган визитига тайёргарлик муносабати билан ҳар икки томонни қизиқтирувчи кўпгина масалалар хусусида фикрлашиб олинди.

Томонлар шуни мамнуният билан қайд этдиларки, икки мамлакатнинг кескинликни юмшатиш ва ўз ўрталаридаги муносабатларни тубдан яхшилаш борасида тутаётган йўллари муваффақиятли амалга оширилмоқда ва сезиларли натижалар бермоқда. Бундан аввал юксак доирада ўтказилган Совет—Америка икки учрашувида қабул қилинган асосли қарорларнинг, даставвал СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларнинг асослари, ядро урушининг олдини олиш тўғрисидаги битим ҳамда стратегик қурол-яроғларни чеклаш тўғрисидаги битимлар ғоят муҳимлиги яққол намойиш этилди.

Томонлар ўз зиммаларига олган мажбуриятларига қатъий риоя қилиш асосида бундан буён ҳам белгиланган йўлдан боришга, Совет—Америка муносабатларини яхшилаш жараёнини муқаррар тус олдиришни ўз мақсадлари қилиб қўйишга маҳкам бел боғлаганлар.

Суҳбатлар чоғида стратегик қурол-яроғларни янада чеклаш проблемасига катта эътибор берилди. Томонлар ушбу проблема нақадар мураккаблигига қарамай, ўзаро мақбул қарорларга эришиш имконияти бор деб биладилар. Улар шундай қарорларга эришиш йўлини топиш учун астойдил куч-ғайрат сарфлай бериш ниятидадирлар. Қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланиш соҳасига тааллуқли бошқа баъзи масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Томонлар СССР билан АҚШ ўртасида имзоланган битимларда белгилаб берилган бир қанча соҳалардаги икки томонлама муносабатлар яхши ривожланиб бораётганлигини қайд этиш билан бирга, турли соҳаларда, шу жумладан савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий соҳаларда узоқ муддатга мўлжалланган ўзаро манфаатли алоқалар ва амалий ҳамкорликни бундан буён ҳам ривожлантириб бориш ниятидадирлар.

Халқаро проблемалар муҳокама этилаётганида Яқин Шарқдаги можарони тинч бартараф этиш билан боғлиқ ишларнинг аҳволига алоҳида эътибор берилди. Томонлар Яқин Шарққа бағишланган Женева сулҳ конференциясидаги ўзларининг алоҳида ролини ҳисобга олиб, Яқин Шарқдаги можарони бартараф этишнинг асосий масалаларини ҳал қилиш ишига ёрдам бериш учун куч-ғайрат сарфлайберишлари тўғрисида аҳдлашиб олдилар.

Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка тааллуқли масалалар, даставвал Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш ишининг бориши ҳамда Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги музокараларнинг аҳволи ҳам кўриб чиқилди.

Фикрлашувлар конструктив ишчанлик вазиятида ўтди. Томонлар фикрлашув юксак доирада бўладиган Совет—Америка учрашуви муваффақиятли ўтказилишини таъминлаш ва умуман Совет—Америка муносабатларини ривожлантириш борасида муҳим бир босқич бўлди, деб ишонадилар.

20 АПРЕЛЬ — КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК КУНИ

Шанбаликларни расм қилиш, уларни ривожлантириш, ёйиш, яхшилаш, одатга сингдириш устида йиллаб ва ўн йиллаб ишлаймиз. Биз коммунистик меҳнат ғалабасига эришамиз.

В. И. ЛЕНИН.

БУЮК ПОЧИН АНЪАНАЛАРИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олаётган республикамиз меҳнаткашлари Совет Иттифоқида яшовчи барча халқлар билан қўлни-қўлга бериб, партия XXIV съезди томонидан белгиланган улкан вазифаларни қадамба-қадам, мукаммал бажармоқдалар.

Партия ташкилотлари раҳбарлигида барча ишлаб чиқариш корхоналарида, бепоён далаларда тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили планини, умуман беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган мусобақа тобора авж олмоқда.

Социалистик мусобақа тарихи ўз моҳиятига кўра, совет кишиларининг социализм ғалабаси учун, социалистик давлатни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун фидокорона, қаҳрамонона кураши тарихидир.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин социалистик жамиятни ривожлантиришнинг энг муҳим ҳаракатга келтирувчи кучларидан бири бўлган социалистик мусобақа тўғрисидаги масалани атрофлича ишлаб чиқди. Владимир Ильич социалистик мусобақани жамиятимизни социализм базасида улкан даражада қайта қурадиган, мамлакатимиз иқтисодий тараққиётининг бутун боришини белгилайдиган қудратли куч деб билди. Улуғ Октябрь ғалабасидан кейинги дастлабки ойларда ёзилган «Мусобақани қандай ташкил этмоқ керак» деган мақоласида у мусобақани янги, социалистик жамиятгагина хос бўлган, кўпчилик меҳнаткашларнинг ўз қобилиятларини, талантларини тўла намоён қила оладиган ишларга жалб қилиш фактори, деб таърифлади.

Социалистик мусобақа байроғи биринчи марта гражданлар уруши даврида, илғор ишчилар коммунистик шанбаликлар ўтказа бошлаган пайтда баланд кўтарилди. 1919 йил 10 майда Москва — Қозон темир йўл ишчилари биринчи коммунистик шанбалик ўтказдилар. Унда 205 коммунист ва хайриҳоҳ қатнашди. Шанбалик натижаси кутилгандан ҳам яхши бўлди. Меҳнат унумдорлиги қарийб уч баравар ошди. Москва темир йўлчилари бошлаб берган ана шу меҳнат жасорати тарихга ишчилар синфининг абадий ўчмас шон-шуҳрат саҳифаси бўлиб кирди.

В. И. Ленин биринчи коммунистик шанбаликни «Буюк почин», меҳнат унумдорлигини оширишда, меҳнат интизомини мустаҳкамлашда ишчилар онгли ва ихтиёрий ташаббус кўрсатган ва жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеа деб таърифлади.

Совет Ўзбекистонида биринчи коммунистик шанбалик 1919 йил октябрида, бу ерга Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитети ва РСФСР Халқ Комиссарлар Советининг Турккомиссияси келгандан кейин ташкил этилди. Бу комиссия. маълумки, республиканинг сиёсий ва хўжалик тараққиётида жуда катта роль ўйнади. Тошкентда шанбаликларни ўтказишга шаҳар партия комитети раҳбарлик қилди. Унинг ҳузурида шанбаликлар ўтказиш бўйича махсус бюро тузилди. Тошкентдан ибрат олиб, бундай бюролар Ўзбекистоннинг барча шаҳар партия комитетлари ҳузурида ҳам ташкил этилди.

Ленинчи коммунистлар партияси жамиятни коммунистик асосда қайта қуриш ишларига бошчилик қилиб, дадиллик билан янгиликларга йўл очди, коммунизм қурувчиларининг тобора тажриба орттириб боришига ва ташаббус кўрсатиб ишлашига барча шароитларни яратиб берди. Шу туфайли шанбаликлар тобора кенг қулоч ёйбошлади. 1919 йилнинг октябридан декабрига қадар Тошкент шаҳрининг ўзидагина 22 та шанбалик ўтказилди. Республика меҳнаткашлари Ўзбекистон халқ хўжалигини қайта тиклаш ишларига ёрдам кунлари ташкил этишга зўр ғайрат билан қўшилдилар. Уларда иштирок этувчилар миқдори кун сайин кўпайиб борди. Чунончи, Тошкентда 1920 йил 20 мартдан 4 апрелгача ўтказилган шанбаликларда 5,5 минг киши иштирок этди.

1920 йилнинг дастлабки уч ойида Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Андижон, Қўқон, Янги Бухоро, Наманган ва республиканинг бошқа шаҳарлари меҳнаткашлари коммунистик шанбаликларда ғайрат билан меҳнат қилдилар.

Партия IX съезди қарорига биноан 1920 йилнинг 1 Май куни Бутунроссия шанбалиги ўтказилди. Унда 15 миллион киши қатнашди. Мамлакатда шу куни шанбалик ўтмаган бирорта ҳам жой қолмади.

Республиканинг вайрон бўлган хўжалигини тиклаш ишларига маҳаллий аҳоли кенг жалб этилди. 1920 йилнинг майида хўжалик қурилиши масаласи Тошкент шаҳар меҳнаткашлари конференциясида кенг муҳокама қилинди. Унда қабул қилинган резолюцияда қайд қилинганидек, ўша моментнинг асосий вазифаси хўжалик вайронгарчилигини тугатиш йўли билан очликка ва совуққа қарши курашдан иборат бўлди. Конференция қатнашчилари республиканинг бутун меҳнаткаш аҳолисини зўр ғайрат билан ишга киришиб, йўлларни, устахоналарни, фабрикалар ва заводларни тиклашга, меҳнат унумдорлигини оширишга чақирди.

Ўша кезларда «Фронт ҳафталиклари» катта аҳамиятга эга эди. Бу ҳафталикларни ўтказишдан мақсад Қизил Армияга кундалик ёрдам кўрсатишдан иборат эди. Ишчилар ва хизматчилар ҳарбий қисмлар билан ҳамжиҳатликда ҳар куни кечқурун меҳнатга ҳақ олмасдан вагонлардан юк туширар, зовурлар қазир ва шу сингари бошқа зарур ишлар билан машғул бўлардилар.

1920 йилнинг апрель ойи охирида Ўзбекистонда «Транспорт ҳафталиги» ўтказилиб, меҳнаткашлар жуда катта ҳажмдаги ишларни бажариб, Самарқандда учта темир йўл кўпригини тузатдилар ва 27 та паровоз, 61 та вагонни ремонт қилдилар. Янги Бухорода 100 та вагон ва бир неча паровоз ремонтдан чиқарилди.

В. И. Ленин коммунистик шанбаликларни шунинг учун ҳам «Буюк почин» деб атадики, бу шанбаликлар ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини оширишга, сифат жиҳатидан янги меҳнат интизомига ўтишини, хўжалик ва турмушнинг социалистик шарт-шароитларини яратишга онгли ва ихтиёрий ёндашишини кўрсатди.

Совет кишилари шанбаликларга юрак амри билан, жонажон Коммунистик партиянинг даъвати билан қатнашдилар. Ишчилар синфи хўжалик қурилишидаги ўз ташаббуси билан деҳқонлар оммасига намуна бўлди. Коммунистик шанбаликлар Ўзбекистон қишлоқларида ҳам кенг ёйилабошлади. Коммунистик шанбаликлар Андижон ва Фарғона уездларида уюшқоқлик билан ўтказилиб, экиш кампаниясини ўтказишда камбағалларга амалий ёрдам берилди. Самарқанд областида ўша вақтда 446 та қишлоқ ва волость экиш комиссиялари ва 23 та ремонт устахоналари ишлади.

Шанбаликларни ўтказишда ўзбек хотин-қизлари ҳам актив қатнашдилар. 1920 йилнинг 4 июль куни Тошкентда бўлиб ўтган хотин-қизлар конференциясида қабул қилинган қарорда Эски шаҳар хотин-қизлари халқ хўжалигини қайта тиклаш ишида давлатга ёрдам беришга тайёр эканликлари алоҳида қайд қилинди. Бу мазлум Шарқ хотин-қизларини социалистик қурилишга жалб этишнинг чинакам «Буюк почини» бўлди.

Республика партия ташкилотлари коммунистик шанбаликларда кўплаб партиясиз оммани, шу жумладан маҳаллий миллат меҳнаткашларини жалб қилишга муваффақ бўлдилар. 1920 йил охирида коммунистик шанбаликларда қатнашганларнинг кўпчилик қисмини партиясиз ишчилар ва хизматчилар ташкил этди.

Гражданлар уруши йилларида республика коммунистлари шанбаликларни ташкил этиш ва ўтказиш ишларига ўн минглаб кишиларни жалб этдилар. Коммунистик шанбаликлар хўжалик вайронагарчилигини тугатиш, фронт ва фронт орқаси бирлигини мустаҳкамлаш учун курашда катта роль ўйнади, Бу Совет ҳокимияти йилларида кенг қулоч ёйган социалистик мусобақанинг куртаги эди.

В. И. Ленин коммунизм миллион-миллион меҳнаткашлар оммасининг ижодий, жонажон иши бўлиб қолишини орзу қилиб, бундай деб ёзган эди: **«Шанбаликларни расм қилиш, уларни ривожлантириш, ёйиш, яхшилаш, одатга сингдириш устида йиллаб ва ўн йиллаб ишлаймиз. Биз коммунистик меҳнат ғалабасига эришамиз»** (В. И. Ленин. Асарлар. IV нашр, 31-том, 116-бет).

Коммунистик партия социалистик мусобақани янги куч билан ташкил этиб ва кенгайтира бориб, меҳнаткашларнинг тобора ошиб бораётган меҳнат активлигини коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишга қаратди. КПСС XXI съезди арафасида меҳнатга коммунистик муносабат учун янги ватанпарварлик ҳаракати вужудга келди. Шуниси характерлики, бу ҳаракат 1919 йилда биринчи коммунистик шанбаликлар ўтган ўша Москва-Сортировочная станцияси депосида вужудга келди.

Биринчи коммунистик шанбаликларнинг эллигинчи юбилейида — 1969 йилнинг 12 апрелида 115 миллион совет кишилари Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигига чиқдилар ҳамда биринчи Буюк почин хотирасига ҳар йили шу куни шанбаликка чиқиш истагини билдирдилар.

Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездида қайд қилинганидек, республикада ўтказилган шанбаликда меҳнат аҳлининг 95 проценти қатнашди, шундан 70 проценти коммунистик меҳнат ҳаракати қатнашчисидир. Саккизинчи беш йилликнинг ўзидагина бу ҳаракатда қатнашганлар миқдори 1,5 баравар кўпайди. 1970 йилда 1 миллионга яқин кишини ташкил этди. Минглаб бригадалар, сменалар, цехлар, участкалар, ўнлаб корхоналар коммунистик меҳнат коллективлари деган шарафли номга, юз минглаб кишилар эса, коммунистик меҳнат зарбдори номига сазовор бўлдилар.

КПСС XXIV съезди олға томон ҳаракат йўлимизни белгилар экан, шуни алоҳида таъкидладики, социалистик мусобақа — меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатидан иборат коммунистик қурилишнинг синалган бу методи тобора катта аҳамият касб этмоқда. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев ибораси билан айтганда, дастгоҳлар ёнида ёки далада, чорвачилик фермасида, илмий тадқиқот институтида ёки хизмат кўрсатиш соҳасида меҳнат қилаётганлар ишга қалб қўрларини сарфламасалар, энг яхши планлар ҳам бажарилмай қолиши мумкин. Юксак даражада ташкил этилган меҳнат ғайрати, ўз мамлакатига, социалистик Ватанга меҳр билан суғорилган меҳнат ғайрати мўъжизалар яратишга қодирдир.

Республика партия ташкилотлари ҳозирги вақтда беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йилида меҳнат ва сиёсий кўтаринкиликни янада ошириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Бу борада улар КПСС Марказий Комитетининг партияга ва совет халқига Мурожаатига амал қилмоқдалар.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партияси ташкил этилганлигига бу йил 50 йил тўлади. Республика меҳнаткашлари бу шонли санани муносиб меҳнат ғалабалари билан нишонлашга қатъий бел боғлаганлар. Республикамиз пахтакорлари бу йил она-Ватанга 5 миллион тонна пахта ҳамда кўп миқдорда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришга сўз бердилар.

Ўзбекистон ишчилар синфи айниқса зўр ғайрат билан, фидокорона меҳнат қилмоқда. Уларнинг тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун авж олаётган социалистик мусобақасида янгидан янги ташаббуслар туғилмоқда. Металлург С. Нуриддинов, скреперчи М. Жумабоев, расточник Б. Ефремов, экскаваторчи М. Нарушев, тўқувчилардан А. Абдураҳмонова, Л. Казанцева, Е. Губина, В. Стадниченко ва шулар сингари илғор ишчиларнинг номлари бутун мамлакатга маълумдир.

КПСС Марказий Комитетининг социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисидаги қарорини бажара бориб республика партия ташкилоти бутун диққат-эътиборини мусобақа имкониятларидан янада тўлароқ ва самаралироқ фойдаланишга қаратмоқда. Мусобақада юзакичилик ва бюрократизм кўринишларига қарши астойдил кураш олиб борилмоқда, мусобақани ташкил этишнинг янада самарали, жонли формалари топилмоқда, қимматли тажрибалардан моҳирона фойдаланилмоқда.

Мусобақа — омманинг жонли ижоди. У муттасил ривожланиб бормоқда ва ўз вақтида ҳал қилиниши лозим бўлган масалаларни муваффақиятли ҳал қилишга яқиндан ёрдам бермоқда.

В. ШАПОВАЛЕНКО,
тарих фанлари доктори.

«Қизил шанбаликни юксак уюшқоқлик билан ўтказамиз!» Бутуниттифоқ зарбдор қурилиши — Андижон сув омбори бунёдкорларининг аҳди шундай. Қурилишнинг илғор электр пайвандчиси А. Овчинников ўша куни икки норма иш бажаришга қарор қилди. Суратда: А. Овчинников. Г. Кечкин фотоси.

ЮКСАК АКТИВЛИК

ХОРАЗМ

Областнинг Урганч ва Хива шаҳарлари саноат корхоналарида шанбаликка тайёргарлик авж олдириб юборилди.

Урганчдаги «Қизил Октябрь» ёғ заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари шу куни 12,5 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, 1,5 минг түп мевали дарахт кўчати ўтқазиш ва қатор ободончилик ишларини амалга ошириш режаларини белгилаб олишди. Шаҳардаги нон комбинатидан 226 киши шанбаликда қатнашади. 10 минг сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилади. Шу кунги иш ҳақи тўққизинчи беш йиллик фонди фондига ўтказилади. Хива пахта тозалаш заводида ўтказиладиган шанбаликда 425 киши қатнашиб 59,5 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиши кўзда тутилмоқда.

Ф. ЗОҲИДОВ.

БИНОКОРЛАР АҲДИ

ТОШКЕНТ

«Қизил шанбалик»ни зарбдор ва энг юқори меҳнат унумдорлиги кунига айлантирамиз!» — Тошкент бунёдкорларининг аҳди шундай. Улар меҳнат байрамига зўр фидокорлик билан тайёрланмоқдалар. «Главташкентстрой»нинг қурилиш-монтаж ташкилотлари ва саноат корхоналарида коммунистик шанбаликни ўтказиш бўйича штаблар тузилиб, бажариладиган ишлар белгилаб олинган.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-қурилиш трестининг икки мингдан зиёд бинокори коммунистик шанбаликка чиқади. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига фойдаланишга топшириладиган объектларда бунёдкорлик ишлари давом эттирилади. Пойтахт харитасида яқинда пайдо бўлган «Марказ-27» микрорайонидаги турар-жойлар ва «Бешқайрағоч» массивидаги янги замонавий мактаб комплекси қурилишида энг юқори меҳнат унумдорлигига эришилади.

Шанбаликда қурилиш майдонлари ва саноат корхоналари тартибга келтирилади, юз тонна металл парчалари йиғилади.

Қурувчилар ўтган йили 30 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариб, 3500 сўмни беш йиллик фондига ўтказишган эди. Юбилей йилида эса улар бу кўрсаткичдан ўзиб кетишга аҳд қилишди.

Тошкент аҳолисининг шаҳар гўзаллиги ва кўркамлиги учун кураш юзасидан бошлаган ташаббуси бинокорлар ўртасида қизғин қўллаб-қувватланмоқда. «Жилстрой» трестининг меҳнат аҳли умумхалқ байрамида янги турар-жой бинолари атрофини ободонлаштириб, мингдан зиёд кўчатлар ўтқазишмоқчи. 3-қурилиш тресты меҳнатсеварлари эса, яхши ният билан бир неча минг туп мевали ва манзарали дарахт ҳамда гул кўчатларини ўтқазиб, 500 метрдан зиёд ариқ-зовурларни тозалайдилар.

Бу икки трест коллективининг шанбаликда бажарадиган ишлари янада улкан. 3-трест бўлинмалари янги уйларни фойдаланишга топширади. «Жилстрой»чилардан 1800 киши шанбаликда ишлаб, 5 минг сўмни беш йилликнинг белгиловчи йили фондига ўтказади.

«Ташинжстрой» тресты ишчи-хизматчилари ва механизаторлари ҳам В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллиги шарафига ўтказиладиган шанбаликка зўр тайёргарлик кўришмоқда. Коллектив йиғилишида шанбаликда амалга ошириладиган тадбирлар белгилаб олинди.

Республикамиз пойтахтида ер ости йўллари ва иншоотлари тармоқларини барпо этиб ҳурмат қозонаётган мазкур трест азаматлари 20 апрелда 53 минг сўмликдан кўп қурилиш-монтаж ишларини адо этадилар. 1500 га яқин киши юбилей йилининг зарбдор объектларида ишлайди, турли хил дарахт кўчатлари ўтқазади. Қудратли машиналарни бошқараётган механизаторлар ўз меҳнатлари эвазига тушган маблағдан беш минг сўмини беш йиллик фондига топширади.

6-қурилиш тресты бинокорлари Тошкент медицина институти, Студентлар шаҳарчасидаги қатор объектларда меҳнат қиладилар. Пардозлаш трестининг сайқалчилари эса, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг юбилейи шарафига муҳим участкалардаги ишни тезлаштирадилар. Шанбалик куни пардозловчиларни В. И. Ленин ҳайкали, Матбуот уйи, Тошкент цирки қурилишларида учратасиз. Улар тўрт минг сўмни беш йиллик фондига ўтказиб, умумхалқ ҳашарини муносиб якунлашади.

Ҳ. СУЛТОНОВ.

МЕҲНАТ БАЙРАМИ

БУХОРО

Ғиждувон шаҳар меҳнаткашлари коммунистик шанбаликни чинакам меҳнат байрамига айлантириш тадбирларини белгилашди. Пахта тозалаш заводи коллективи шу куни тежалган электр энергия, ёқилғи ва бошқа хом ашё ҳисобига ишлайди. 30 минг сўмлик қўшимча маҳсулот ишлаб чиқарилади ва корхона территорияси ободонлаштирилади. «Узсельхозтехника» район бирлашмасида 20 та трактор мотори, бир нечта скрейперлар ва бошқа ўнлаб қишлоқ хўжалик машиналари ремонтдан чиқарилади.

Автобаза, таксомотор парки, зардўзлик фабрикаси ва маҳаллий саноат комбинати ишчилари ҳам шанбаликда баракали меҳнат қиладилар. Ғиждувон шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ш. Шариповнинг айтишича, шанбаликда 60 мингдан ортиқ киши қатнашади. Шу куни 1,2 миллион туп ҳар хил дарахт, 10 минг тупдан зиёд чинор ва арча кўчатлари ўтқазилади. Шу кунги иш ҳақининг ҳаммаси тўққизинчи беш йиллик фондига ўтказилади.

Т. НАЗИРОВ.

ТЕЖАМКОРЛИК ҲИСОБИГА

ХЎЖАЙЛИ

Коммунистик шанбалик — тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили дастлабки ойларига якун ясайди. У ҳар бир корхона коллективининг социалистик мусобақада қандай қатнашаётганлигига ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларни ошириб бажариш юзасидан олиб борилаётган ишларга кўрик бўлади.

Шаҳардаги кийим тикиш фабрикаси коллективи ўша куни фақат тежалган маблағлар ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришга сўз берди.

«Тахиаташгидроэнергострой» бошқармаси, ремонт-механика заводи, гўшт комбинати, 109-автобаза ва бошқа қатор саноат корхоналари, қурилиш, транспорт, алоқа ташкилотлари ҳам коммунистик шанбаликда тежалган маблағ ва материаллар ҳисобига маҳсулот тайёрлашади. Район меҳнаткашлари шу кунги 40 минг сўмдан кўпроқ иш ҳақларини беш йиллик фондига ўтказишга қарор қилдилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

Тошкент тажриба пиллакашлик фабрикаси коллективи Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигига катта тайёргарлик кўрмоқда. Корхона ишчилари шанбаликда кўпроқ маҳсулот тежаб қолишади. Суратда: тажриба лабораториясининг ходимлари Р. Қаюмова ва М. Рафиқова. Улар шанбалик куни фақат аъло сортли ипак толалари тайёрлашни кўзлаб туришибди.

С. Маҳкамов ва Т. Каримов фотоси.

УКРАИН ТИЛИДА

КИЕВ, (ТАСС). Украина сиёсий адабиёт нашриёти КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ерлар ўзлаштирила бошлаганлигининг 20 йиллигига бағишлаб 1974 йил 15 мартда Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган «Партия ва халқнинг буюк жасорати» сарлавҳали нутқи текстини украин тилида брошюра қилиб нашр этди.

БЕЛОРУС ТИЛИДА

МИНСК, 27 март. (ТАСС). «Беларусь» нашриёти қўриқ ерлар ўзлаштирила бошлаганлигининг 20 йиллигига бағишлаб 1974 йил 15 мартда Олмаотада ўтказилган тантанали йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев сўзлаган нутқ текстини «Партия ва халқнинг буюк жасорати» деган ном билан брошюра қилиб белорус тилида нашр этди.

Брошюра кўп нусхада нашр этилди.

ЭЛЛИКҚАЛЪА АФСОНАСИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига

...Баҳор фаслида яшнаган илк гул қўлга шундай олинади. Дастлабки ҳаёт уйғониб келаётганлигидан нишона бу гул. Бордию, бу гулга йиллар бахшида этилган бўлса-чи, бу гул сенинг кўпдан буёнги орзу-умидинг бўлса-чи...

Элликқалъа массивидаги қўриқ ерда эндигина ташкил этилган В. И. Ленин номли колхознинг раиси Шариф Ўрозбоев қўлига бир кафт тупроқ олади. Колхоз Қорақалпоғистоннинг жанубида жойлашган. Эсаётган қаттиқ шамол тупроқни юзингга уриб тимдалагандек бўлиб кетади, сал оқ оралаган сочларда ўрнашиб қолади. Шариф ака кафтидаги тупроқни нафаси билан илитмоқчи бўлади. Кенг кафтидаги тупроққа қарайди. Бу йилги баҳорда дастлабки бир неча юз гектар майдонга чигит экишга, ана шу уруғни кўкартириб беришга ер тайёрмикан? Ер тўйгунча сувга қондирилдими? Нега десангиз бу ер минг йиллар мобайнида инсон қўлининг тафтини билмаган. Қуёш ерни шу қадар жизғанак қилиб юборганки, ҳатто кўклам фаслида ҳам ерда ақалли тиканли ўтўланлар ўсмаган. Бир замонлар бу ерда гуллаб турган мўъжизали боғлар ва яшнаётган қишлоқлар бўлганлиги тўғрисидаги гаплар афсоналардангина етиб келган. Ана шу афсоналарда бу ер Элликқалъа деб аталган. Афсонада яна шундай дейилади: қишлоқнинг чеккасидаги кулбанинг томига чиққан киши томма-том юриб, то Бухорогача етиб бора олар экан.

Лекин бу ўлкага офат келди — қутурган, бебош Амударё ўзанини ўзгартириб, бу заминга қиё боқмай қўйди. Ҳаёт тўхтаб қолди. Боғ-бўстонлар қуриб кетди. Шаҳарлар вайрон бўлди. Ҳаётдан ном-нишона бўлмаган бу текисликда ҳозир ҳам қадимий ибодатхоналарнинг вайроналари ҳамда қалъаларнинг деворлари учраб турадики, бу Ўрта Осиё халқлари орасидан етишиб чиққан моҳир меъморларнинг маҳоратидан ва халқнинг юксак маданиятидан далолат беради. Элликқалъани тақир ерлар деб атай бошлашди. Кишилар ҳатто бу ерга яқин келгани чўчишар эди.

Шариф Ўрозбоев қирқ минг гектар майдонга қулоч отган шу Элликқалъа массиви гуллаб-яшнаб кетишига ишонганлардан бири эди. У неча ўнлаб километр ерни пиёда айланиб чиқди. Бутун умрини ерга бахшида этган одам ўз унумдорлигини йўқотмаган Элликқалъа дашти қўйнида жуда катта имкониятлар сақланиб қолганлигини биларди. Бундай хулосани «синаб кўрилган» пахта майдонлари ҳам тасдиқлар эди. Қақраб ётган ер сувга қонгач, дастлабки йилиёқ баракали ҳосил берди. Бу даштда эса, ҳар бир гектар ер ўн минг куб метр сув ичкиси келарди.

Амударё бир маҳаллар ўлка аҳолисига қиё боқмай, шафқатсиз хиёнат қилган бўлса ҳам, одамлар дарёни жиловлаб ерга бошлаб келишди. Амударёнинг суви магистрал каналдан, унинг кўпдан-кўп шоҳобчаларидан оқиб, Элликқалъага етиб келди. Туямўйин гидроузели ҳозир қурилмоқда. Ана шу катта иншоот Амударё бундан кейин ўлкага хиёнат қилмаслигига гаров бўлди.

Бултур кузакда массивда учта колхоз тузилди. Шулардан бирига Владимир Ильич Ленин номи берилди. Беруний район партия комитети коммунист Ш. Ўрозбоевнинг ўзини янги колхозга ишга юбориш тўғрисидаги илтимосини қондирди. Автоном республикадаги энг яхши хўжаликлардан бирининг раҳбари, Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг депутати, Беруний районидаги «Правда» колхозининг раиси ўзининг бақувват хўжалигини қолдириб, зиммасига ниҳоят катта масъулиятни олди. Ҳамма ишни бошидан бошлашга тўғри келарди.

Колхоз бор, дастлаб ҳайдалган минг гектар ер ҳам бор. Мўлкўл қуёш бор, шафқатсиз шамол эсиб туради. Даштга сув келди. Аммо кишилар йўқ эди. Энг асосий куч эса ана шу кишилардир. Одамларни топиш, уларни кенг қулоч отган Элликқалъа заминида пахтазорлар яшнаб кетишига ишонтириш керак эди.

Шариф Ўрозбоев механизаторлар — оға-ини Шариф билан Соли Йўлдошевлар унинг ёнига биринчи бўлиб келган оқшомни орадан кўп йиллар ўтгач ҳам эслаб юрса керак. «Гапимиз шу, акажон, Сиз билан бирга кетишга аҳд қилдик» дейишди улар. Бугун янги колхозда 67 та оила бор.

Ер кузда ҳам, қишда ҳам суғорилаверди. Хўжаликнинг қўлида ҳозироқ 10 та чопиқ трактори, сеялка, пахта терадиган бешта машина, бошқа техника бор. Лекин бу ишнинг бошланиши, холос. Колхозда ғўзалар қўл меҳнати ишлатмасдан комплекс механизациялаш ҳисобига парвариш қилинади. Бу йил баҳорда Ленин номли колхоз 600 гектар майдонга чигит экиб, гектаридан камида 20 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжалламоқда. Келгуси йилда боғ барпо этиш режалаштирилмоқда. Тераклар ва қайрағочлар посёлка кўчаларининг чиройини очади.

Шу ердан қарасангиз, олис ўтмишнинг гувоҳи бўлган қадимий қалъалар кўриниб туради. Бундан икки ярим минг йил муқаддам кишилар Элликқалъа афсонасини тўқий бошлашган эди. Шариф Ўрозбоев, оға-ини механизатор Йўлдошевлар, каналлар ва шаҳарларнинг қурувчилари, пахтакорлар эндиликда ана шу афсонанинг янги саҳифаларини яратиш учун Элликқалъа заминига келишди.

С. ФРОЛОВА,
М. ЧЕМБЕРГЕНОВ,
ЎзТАГ мухбирлари.
Қорақалпоғистон АССР.
Беруний шаҳри.

БАЙРОҚДОР КОЛХОЗ

Китоб районидаги Куйбишев номли колхоз Қашқадарё областининг илғор хўжаликларидан бири. [illegible]

[illegible] Куйбишев номли колхоз чорвадорлари 1972-1973 йиллар [illegible] Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида [illegible] КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Кўчма Қизил байроғи ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

[illegible]

Колхоз 1974 йил гўшт топшириш планини ҳам бажариб қўйди. [illegible]

Колхозда 80 гектар ерга маккажўхори, 260 гектар майдонга беда, 20 гектар ерга лавлаги экилади. [illegible]

[illegible] кониятларини юзага келтирмоқда. Масалан, колхоз бундан бир неча йил бурун Литвадан кўпгина зотдор сигирлар олган эди. Бу сигирларнинг ҳар биридан кунига 10-12 литрдан сут соғиб олинмоқда. Иккинчидан, зотдор қорамолларнинг ўзи колхоз шароитида кўпайти- [illegible]

[illegible] колхоз чорвадорларининг ҳаётида ҳам янги мавсумни бошлади. Колхозда қўзилатиш кампанияси муваффақиятли ўтяпти. Беда ва бошқа хил озуқа экинлари экиб бўлинди. Давлат қабул пунктларига сут ва тухум топшириш қизғин боряпти.

М. САФАРОВ.

ЧИГИТ ЕРГА ТУШДИ

ҒУЗОР. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Районидаги Ленин номли колхоз механизаторлари областда биринчи бўлиб чигит экишни бошлаб юбордилар. Колхознинг Ў. Ашуров бошлиқ бригадаси чигит экишни етти иш кунида тугаллаш учун курашаётир. Механизатор М. Азимов, сеялкачи Э. Раҳмоновлар ҳар куни 8-10 гектар майдонга барака уруғи қадамоқдалар.

Районидаги Карл Маркс номли, Охунбобоев номли, «Партия XXII съезди» колхозларида, «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхозида ҳам чигит экиш қизғин тус олди.

Ҳозир район хўжаликларида 96 та экиш агрегати ишлаяпти. Яна 100 та агрегат бу муҳим ишга сафарбар этилади.

Районда дала ишлари ҳар қачонгидан ҳам қизитиб юборилди. Пахтакорлар 13 минг гектар майдонга узоғи билан саккиз-ўн иш кунида чигит экиб тамомлаш, барча майдонларда уруғни бир текис ундириб олиш учун барча тадбирларни кўрмоқдалар.

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ЭЛЧИХОНАСИГА НОТАСИ

28 мартда Хитой Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси Лю Синь-цюанга СССР Ташқи ишлар министрлигининг қуйидаги нотаси топширилди:

СССР Ташқи ишлар министрлиги Хитой Халқ Республикасининг СССРдаги элчихонасига 1974 йил 15 мартдаги баёнотида ва СССР элчихонаси Хитой Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлигига 23 мартдаги баёнотида уч кишидан иборат экипаж аъзоси бўлган 24 рақамли Совет чегара вертолётининг Хитой территориясига ноиложликдан қўнганлигининг тафсилотларини маълум қилиб, Хитой маъмурларидан экипажни ва вертолётни қайтариб бериш чораларини кўришни сўраган эди.

Бироқ, Хитой томони ҳамма қабул қилган халқаро ҳуқуқ нормаларига зид тарзда вертолётни ва унинг экипажини ҳамон ушлаб турибди. Бунинг устига, Хитой Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг шу йил 23 мартдаги нотасидан кўриниб турганидек, Хитой томони фактларни бузиб кўрсатиб, Совет чегара вертолёти қилмаган ва қилиш ниятида ҳам бўлмаган ҳаракатларни қилди деб кўрсатишга уринмоқда. Хитой Халқ Республикаси нотасидаги даъволарга зид ўлароқ вертолётда разведка олиб бориш учун ҳеч қандай аппаратлар йўқ эди.

СССР Ташқи ишлар министрлиги вертолёт Хитой территориясига атайлаб юборилганлиги тўғрисидаги даъвони қатъиян рад этиб, шу йилнинг 14 мартида ичида уч экипаж аъзоси бўлган 24-рақамли Совет чегара вертолёти оғир касал ҳарбий хизматчини шошилинч тарзда касалхонага олиб бориш учун Белешидан жануброкдаги районга (Олтой ўлкасида) парвоз қилиб, мушкул метеорологик шароитга тушиб қолди, йўлдан адашди ва ёнилғи запасини сарфлаб бўлгач, ноиложликдан чегара яқинида ХХР территориясига қўнди, буни экипаж радио орқали ўз аэропортига хабар қилди.

Хитой томонининг, совет маъмурлари Синьцзян участкасида Хитойнинг чегара районларига бостириб кириш учун Совет самолётларини мунтазам равишда юбормоқдалар, деган даъволари ҳам мутлақо асоссиздир. Ҳақиқатда эса граждан авиациясининг рейсдаги «АН-2» самолёти 1973 йил февралида йўлдан адашиб қолганлиги сабабли ХХРнинг осмон бўшлиғига тасодифан учиб ўтганлигидан иборат атиги бир ҳодиса содир бўлди, бу ҳақда СССРнинг чегара вакиллари йўли билан Хитой маъмурларига хабар қилинган эди.

Хитой томони ҳақиқий фактларни қасддан бузиб кўрсатиб, совет чегара вертолётининг ноиложликдан қўнганлигидан фойдаланиб, мамлакатда СССРга душманчилик муҳитини авж олдиришга ва Совет—Хитой муносабатларини янада кескинлаштиришга интилмоқда, деган таассурот вужудга келмоқда.

СССР Ташқи ишлар министрлиги ХХР Ташқи ишлар министрлигининг норозилигини рад этиб, Хитой территориясига ноиложликдан ўтиб қолган Совет чегара вертолётини ва унинг уч кишилик экипажини дарҳол қайтариб беришни талаб қилади.

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

ПАРИЖ. 27 март. (ТАСС). Германия Демократик Республикасининг Франциядаги биринчи элчиси Эрнст Шольц Елисей саройида Франция Республикасининг президенти Ж. Помпидуга ишонч ёрлиқларини топширди.

Ишонч ёрлиқларини топширишга бағишланган маросимда сўзлаган нутқида Жорж Помпиду бу воқеа Европадаги кескинлик юмшаганлигининг рамзи эканлигини таъкидлаб ўтди. Президент иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ муносабатларини ривожлантиришга кўмаклашишга Франция интилаётганлигини уқтирди. «Франция, — деди у, — ажойиб иқтисодий муваффақиятларга эришган мамлакат билан ўз алоқаларини мустаҳкамлаш учун куч-ғайратларини аямайди».

ГДР билан Франция ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилганлиги, деб таъкидлади Э. Шольц, Европа қитъасида хавфсизлик ва ҳамкорлик ишига қўшилган ҳисса бўлади ва мустаҳкам тинчликка интилаётган халқларнинг манфаатларига ҳамда орзу-умидларига мос бўлиб тушади.

Планетамиз ХАБАРЛАРИ

МИСР—СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ҲАФТАЛИГИ

ҚОҲИРА, 26 март. (ТАСС). Ғарбия вилоятининг маъмурий маркази Танта шаҳрида Миср-Совет дўстлиги ҳафтаси бошланди. Ҳафтанинг программасига мувофиқ совет артистларининг чиқиши уюштирилади, совет кино фильмлари кўрсатилади ва совет халқининг ҳаётига бағишланган фотовиставка очилади.

Дўстлик ҳафтасининг шаҳар театри биносида бўлиб ўтган тантанали очилиш маросимига сиёсий арбоблар, жамоатчилик вакиллари, шунингдек Миср — Совет дўстлиги жамиятининг активлари келишди.

Ғарбия вилоятининг губернатори Абдулходи ал Касабий тантанали маросимда сўзга чиқиб, вилоятнинг бутун аҳолиси Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни чин кўнгилдан табриклаётганлигини ва Миср билан Совет Иттифоқи халқлари ўртасида дўстлик ҳафтасини ўтказиш яхши одат бўлиб қолганлигидан фахрланаётганлигини айтди. У миллий мустақиллик учун, империализмга ва мустамлакачиликка қарши курашаётган халқларни қўллаб-қувватлашда Совет Иттифоқининг ролига юксак баҳо берди, шунингдек Исроил агрессиясига қарши араб мамлакатлари олиб бораётган курашга ёрдам бераётганлиги учун Совет Иттифоқига миннатдорчилик изҳор қилди.

Карочи — Покистоннинг энг йирик шаҳри. Арабистон денгизи қирғоғига жойлашган бу шаҳарда тўрт миллион киши яшайди. Карочи 1959 йилгача Покистон пойтахти эди. Ҳозир у мамлакатнинг энг йирик саноат маркази, асосий порт шаҳридир. Суратда: Карочидаги маъмурий бинолардан бирининг кўриниши.

ТАСС фотохроникаси.

СССРнинг ЁРДАМИ БИЛАН

ТЕҲРОН, 27 март. (ТАСС). Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан қурилган Исфаҳон металлургия заводи ёнида мамлакатда биринчи уйсозлик комбинати ишга туширилди. Комбинат йилига юз минг квадрат метр тайёр конструкциялар ишлаб чиқара олади. Бу корхона ҳам совет ва эрон мутахассисларининг биргаликдаги меҳнати туфайли барпо этилган бўлиб, металлургия заводининг ишчи ва хизматчиларини уй-жой билан таъминлаш проблемасини ҳал қилишга ёрдам беради. Шу завод атрофида 200 минг аҳоли учун шаҳар қурилмоқда. Кейинчалик бу уйсозлик комбинатининг маҳсулоти Эроннинг бошқа шаҳарларида ҳам уй-жой қурилишида фойдаланилади.

ЧУҚУР МИННАТДОРЧИЛИК

ДАККА, 27 март. (ТАСС). Бангладеш Халқ Республикаси бош министри вазифасини бажараётган саноат министри С. Н. Ислом покистонликларни Бангладешдан ва бенгал миллатига мансуб граждaнларни Покистондан кўчириб келтиришда қатнашган совет «Брянск» теплоходи шарафига қабул маросими ўтказди. Бу кемани бош министр Мужибур Раҳмоннинг илтимосига кўра СССР ҳукумати Бангладеш ҳукумати ихтиёрига бериб қўйган эди. Совет теплоходи ўтган йил ноябрь ойидан бери Читтагонг билан Карочи ўртасида ўн марта қатнаб, 9 мингдан ортиқ кишини кўчиришга ёрдам берди.

С. Н. Ислом қабул маросимида сўзга чиқиб, холисона ёрдам учун Совет Иттифоқи ҳукуматига миннатдорчилик изҳор қилди. Совет теплоходининг кишиларни кўчириб келтириш учун ажратилиши, деб таъкидлади у, Бангладеш Халқ Республикаси билан СССР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик мустаҳкамланаётганлигини кўрсатувчи ёрқин далилдир.

КАМБОДЖА ФРОНТЛАРИДА

БАНГКОК. 27 март. (ТАСС). Камбоджанинг ватанпарвар кучлари Пномпень маъмурияти қўшинларига қарши муваффақиятли ҳаракат қилмоқда. Қиролликнинг ватанпарварлар озод этган собиқ пойтахти Удонг шаҳрининг ғарбий остоналарида шиддатли жанглар бормоқда. Ватанпарвар кучларнинг жангчилари Удонг шаҳридан ғарбда шу районни яна ўз назорати остига олишга уринаётган душманнинг барча ҳужумларини муваффақият билан қайтариб туришди. Лон Нол қўшинлари оғир талафот бермоқда.

Камбоджанинг озодлик ватанпарвар кучларининг жангчилари душманни муҳим стратегик пункт —Пномпендан 11 километр ғарби-жанубда жойлашган Траноунг-Кроунг шаҳридан суриб чиқардилар. Бу шаҳар пойтахт билан мамлакатнинг бирдан-бир катта порти Кампонгсом ўртасидаги тўртинчи йўл районида Пномпень қўшинларининг таянч базаларидан бири ҳисобланар эди.

Ватанпарварлар артиллерияси вилоят маркази—Кампот шаҳрининг қуршаб олинган гарнизонини узлуксиз ўққа тутиб турибди. Бу ерда қуршаб олинган гарнизон Лон Нол қўшинлари ёрдамига ҳамда самолётлар орқали тинмай мадад куч ташланаётганлигига қарамай қуршов ҳалқасидан чиқа олмади. Қуршов ҳалқаси тобора торайиб бормоқда.

НОРОЗИЛИК КУЧАЙМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 27 март. (ТАСС). Исроил аҳолисининг кенг табақалари орасида Тель-Авив ҳукумати ўтказаётган сиёсатдан норозилик кучайиб бормоқда. Шу сиёсат натижасида мамлакатда қимматчилик тўхтовсиз ошмоқда. Жумладан, «Гаарец» газетаси жамоатчилик фикрини билиш мақсадида ўтказган савол-жавобларнинг натижаси шундан далолат бериб турибди. Савол-жавоблар вақтида Исроилда яшовчи кишиларнинг ўндан бир қисми мамлакатдан кетиш истагини билдирди. Ёшлар ўртасида эса савол берилган ҳар беш кишидан бири бошқа мамлакатларга кетиш истагида эканлигини изҳор этди.

ИҒВОГАРЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

ДАМАШҚ, 27 март (ТАСС). Бугун эрталаб Сурия билан Исроил ўртасидаги ўт очишни тўхтатиш чизиғида яна артиллериядан ва танклардан отишма бўлиб ўтди. Исроилнинг қуролли кучлари Ал-Харра аҳоли пунктини ўққа тутдилар. Тинч аҳоли орасида ўлганлар ва ярадорлар бор. Қишлоққа катта моддий зарар етказилди.

Сурия ҳарбий қўмондонлиги вакилининг хабар беришича, марказий участкада бошланиб кетган отишма сал ўтиб ўт очишни тўхтатиш чизиғининг шимолий участкасида давом этган. Сурия артиллерияси Исроил қўшинларининг бир қанча таянч пунктлари ва ўт очиш позицияларини аниқ мўлжалга олиб, зарба берди.

БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР КИТОБЛАРИ БУТУНИТТИФОҚ ҲАФТАЛИГИ

БАРҲАЁТ ЧАПАЙ

Владимир РАЗУМНЕВИЧ.

ҲИКОЯ

Чапаевнинг ҳалок бўлганига узоқ вақтларгача одамлар ишонмай юришди. Ҳамма жойда у Урал дарёсига чўкиб кетмаган, дарёнинг нариги қирғоғига албатта сузиб ўтган, бошқача бўлиши мумкин эмас, чунки у кучли ва абжир, ҳаммадан яхши сузадиган одам эди, деган миш-мишлар тарқалди. Аксари кишиларнинг таъкидлашларича, душман ўқи унга таъсир қилмасди. У ажал ёғиб турган ҳар қандай жангдан ғолиб чиқар, бирон марта ҳам мағлубият кўрмасди. Чапайнинг ўткир қиличи чақмоқдай чарақлаб, гоҳ у ерда, гоҳ бу ерда оқ гвардиячиларнинг додини берар, улар эса унга ета олмасдилар. Учқур оти уни қўрғошин ўт ёмғири қуйиб турган жойлардан олиб ўтса ҳам дивизия қўмондони жанглардан ҳеч нарса кўрмагандек эсон-омон чиқаверарди. На найза, на ўқ унга шикаст етказа оларди. Чиндан ҳам у худди эртаклардаги ўтда ёнмас, сувда чўкмас, жангларда ўлимларни доғда қолдирадиган сеҳрли паҳлавонларга ўхшарди.

Чапай ҳақида жуда кўп афсоналар тўқилган. Уларнинг ҳар бирида йиллар оша ўз шуҳрати йўлидан замонамизга кириб келаётган мангу барҳаёт, қаҳрамон саркарда яшайди. Халқ ўлди деган фикрни ҳеч қабул қила олмайди, уни ҳалок бўлганлар рўйхатига асло киритишни истамайди. У Қизил Армиянинг қўрқув билмас ва доно, душманга даҳшат ёғдирувчи ва хушчақчақ, эпчил командири сифатида халқ қалбида абадий сақланиб қолди.

Волга соҳилларида, Урал чўлларида—чапаевчилар қўлларига Қизил байроқ ушлаб манфур душманни тор-мор қилган барча жойларда халқ ривоятлари юради. Қизғин жанглар пайтида туғилган бу афсоналарнинг ижодкорлари Чапаев жасоратларининг бевосита гувоҳи бўлган кишилар, дивизия жангчиларидир. Улар ўз кўзлари билан кўрган, ўзлари чексиз ишонч билан қараган воқеаларга афсонавий тўн кийдирганлар.

Жангчилар ўзлари меҳр билан Чапай деб атаган машҳур дивизия бошлиғининг барҳаётлигига шубҳа қилмасдилар. Ахир уни ҳар доим ҳужум занжирининг энг олдинги сафида, фронтнинг энг оғир вазият вужудга келган жойларида кўрганингдан кейин бунга ишонмасдан бўладими. Ўртоқлари унга ҳаётини хавф остида қолдиравермасдан ўзини асраши лозимлигини уқтирганларида, у кулимсираб: «Йигитлар, мен учун қайғурманглар. Мени ҳеч бало урмайди. Сеҳрланганман!» деб жавоб берганди. Бир куни снаряд тегиб оғир ярадор бўлиб ётганида ҳам Чапай ўзининг омади келган одам эканлигига қатъий ишонч билан шундай ҳазил қилганди: «Менга ўқ етгани йўқ, аксинча, мен унга дуч келдим. Шунчаки, йўл-йўлакай дуч келдим!».

У жангчиларида ҳам жасурликни, ботирликни тарбиялади, уларни ҳеч нарсадан қўрқмасликка, ҳатто душман куч жиҳатдан бир неча баробар устун бўлганида ҳам саросимага тушмасликка ўргатди.

«Бир киши етти кишига қарши курашиши мумкин, — деб уқдирарди Чапаев жангчиларига. — Етти кишининг бир кишига қарши туриши эса, анча қийин. Чунки яшириниб ўқ отиш учун етти кишига тепа керак, сенга эса биттаси бўлса бас. Битта тепани ҳар доим топса бўлади, еттитасини топиш қийин. Битта ўзинг ётиб, олиб, отаверасан. Биттасини ўлдирсанг — олти, иккисини ўлдирсанг — беш киши қолади. Олтитасини ўлдирганингдан кейин қолган биттасининг ўзи қўрқиб қолади. Уни қўлини кўтаришга мажбур қилиб, асир ол. Асир олдингми, штабга бошлаб бор. Фақат қуёнгина итдан қўрқади. Қизил Армия жангчиси эса ҳеч нарсадан қўрқмаслиги керак!».

Чапаевнинг ғолиблик илмини Қизил Армиячилар жуда яхши ўзлаштириб олдилар. Улар чапаевчасига мардона курашиб оқ гвардиячи босқинчиларини бутун фронт бўйлаб тўм-тарақай қувдилар. Жанг пайтида уларнинг ҳар бири командирга яқин туришга, ундан орқада қолмасликка ҳаракат қиларди. Чапаевчиларнинг енгилмасликларига ишонч ҳосил қилган оқлар уларнинг кутилмаган шиддатли ҳужумларидан ўлгудай қўрқардилар.

Битта «Чапай» сўзининг ўзиёқ душман қалбига даҳшат соларди. Разведкачилар Чапаевнинг отлиқ аскарлари ҳужумга ўтганлари ҳақида хабар келтириши билан душман макони ваҳима уясига айланарди.

Бир куни ёнида бир неча жангчи бўлган Чапаев тасодифан душманнинг катта бир отрядига тўқнаш келди. Ўша пайтда чапаевчиларни қуршовга олиб, йўқ қилиб ташлаш оқ гвардиячилар учун ҳеч гап эмасди. Бироқ Чапаев номидан қўрқиш шу даражага етган эдики, қўмондон: «Мен — Чапайман! Куроллар ташлансин!» — деб ҳайқириши билан уларнинг барчаси бирданига қўлларини кўтаришди. Шундай пайтда қўрқувдан юраклари ёрилаёзган оқ гвардиячиларнинг миясига Қизил командирни асир олиш фикри келармиди?!

«Қизил жиноятчи — Чапай»дан қутулиш, уни қўлга тушириш учун оқларнинг кўрсатмаган ҳунари, қилмаган ёвузлиги қолмади. Бироқ уларнинг барчаси бекор кетарди! Аксинча, қурган қопқонларига ўзлари тушиб қолганларини сезмасдилар. Генерал Толстов Чапаевнинг бошини келтирган кишига олтин билан 25 минг сўм, уни олиб келганга эса, икки баравар кўп мукофот беришни эълон қилади.

Кунлардан бир кун Зелёний хутори яқинида Чапаевнинг оти оқлар қўлига тушиб қолганини оқ гвардиячилар армияси ичида Чапаев ўлдирилган, энди талафотлардан кейин қаддини тиклаб олишларига йўл қўймасдан қизилларга дадил хужум қилавериш мумкин, деган гап тарқалади. Ҳужум қилишга ҳам уриниб кўрдилар. Бироқ ҳар сафар уларни Чапаевнинг ўзи қарши оларди.

Шу воқеадан кейин унинг ўлимига батамом ишонмай қўйишди. Ҳатто Лбишченскдан келган хабарчига ҳам шубҳа билан қарашди. Чунки унинг жасади топилмади-да. Ўшанда жуда кўп жангчиларимиз Урал дарёсига чўкиб кетганди. Барчасининг жасади топилди. Оқим уларни бир жойга тўплаганди. Бироқ Чапаевнинг жасади ғойиб бўлди. Дарёда қирғоқдаги чакалакзорда изланмаган жой қолмади. Йўқ. Энди ким билсин— у ўлганми ёки тирикми?

Бунинг устига оқларни ваҳимага тушириш учун жангчилардан бири Чапайнинг буркаси ва попоғини кийиб олиб, мўйловини чапайчасига бураганича боши узра қиличини ўйнатиб, эскадронни олди-да, оқлар устига юриш бошлади. Улар ҳанг-манг бўлиб қолишди. Чапай яна от устида-ку!

Афсонавий дивизия бошлиғининг ўлими ҳақидаги хабар фақат унинг душманлари учун эмас, балки дўстлари учун ҳам ҳақиқатдан йироқ бир гап бўлиб туюлди. Улар Чапаев Урал дарёсига чўкмаган, у албатта нариги қирғоққа сузиб ўтган, дейишарди. Жанговар оти эса уни кутарди. Отнинг кумушдек ярақлаган эгари устига командир учун зарур бўлган барча нарсалар: ўткир қилич, бехато нишонга урадиган милтиқ ва буркаси билан попоғи бойлаб қўйилган.

Чапай буркасини елкасига ташлаб, бошидаги қора попоғини тўғрилаб қўйди-да, отига сакраб минди. Қиличини кўтариб, душман устига ўқ бўлиб учди.

У оқларнинг барчасини қиймалаб қиличини ғилофига солди-да, камбағалларга мурожаат қилди: «Мана энди бахтли ҳаёт кечирасизлар. Мамлакатимизда энди душман бош кўтара олмайди. Агар чет эллик буржуйлар юртимизга марҳамат қилгудек бўлсалар, албатта мени чақиринглар. Сизларга хавф солишларига йўл қўймайман. Ҳар доим душманга қарши курашиш учун қиличим ялонғоч, отим эгарланган ҳолда туради».

Яна шундай ҳикоят бор: гўё Чапаев душман ўқи текканда ўзи билан ёнма-ён сузиб бораётган ўртоғига видолашув сўзларини айтишга улгурганмиш. У ўз гапларини Ленинга етказишни ундан илтимос қилганмиш.

Ўша ўртоғи унинг васиятини бажариб, Москвага келади ва Ленинга учраб: «Азиз Ильич, командиримиз Чапай ўлими олдидан ўз отрядини казаклар ҳужумидан сақлаб қололмаганлиги, кучлар тенг бўлмаган жангда энг жасур қизил лочинлар ҳалок бўлгани учун сизнинг олдингизда айбига иқрор эканлигини Сизга етказишни мендан илтимос қилди», — деган.

Ленин унга шундай жавоб қилади: «Чапайда айб йўқ. У ва унинг лочинлари Совет ҳокимияти учун қаҳрамонларча курашдилар. Ундай кишилар асло ўлмайди. Чапай қалби барҳаётдир. У ҳар бир Қизил аскар кўкрагида тепиб туради. Бизнинг армиямизни ҳеч ким енга олмайди!».

Шундай суҳбат бўлган-бўлмаганлигини ҳеч ким билмайди. Бироқ шуниси аёнки, янги командирлар дивизияни олға бошлаб боришган. Уларда ҳам Чапайникидай жасур ва олижаноб қалб тепиб турган.

Улар жирканч оқ босқинчиларни тупроғимиздан супириб Каспий денгизига улоқтирдилар ва уйларига ғалаба билан қайтдилар.

Гражданлар урушидан сўнг ҳам Чапай меҳнаткаш халқ озодлиги учун курашни давом эттирди. У Испанияда жанг қилди. Бу ерда унинг номи билан аталган батальон фашистларга қирон келтирди.

Улуғ Ватан урушида фашист босқинчиларидан ўз она-юртини кўкрак кериб ҳимоя қилган солдатларимиз қалбида жанг қилди.

Уларни биронта душман тиз чўктира олмади!

Мана бугун ёш жангчилар — чапаевчиларнинг невара-чеваралари Армиямиз сафига туряптилар. Улар жанговар Қизил байроқ остида туриб, чапаевчасига совет Ватанини ҳимоя қилишга қасамёд қиладилар.

Ватанимиз уларнинг Чапаев шон-шуҳратига доғ туширмасликларига, жангда қўрқув билмасликларига ишонади. Зотан, улардан ҳар бирининг кўкрагида Чапайнинг мангу барҳаёт юраги уриб турибди.

Ш. ХОЛМУРОДОВ таржимаси.

АХБОРОТ

СИРДАРЁ

Чўлқуварлар сафига

Областни чўлқуварлар маскани дейишади. Бу ерда республикамизнинг турли ерларидан келган кишилар ягона мақсад — чўлни бўстонга айлантириш ниятида меҳнат қилмоқдалар. Чўлқуварлар сафи йил сайин кенгайиб бормоқда. Яқинда Оқ олтин районидаги Ворошилов номли совхозга Намангандан 50 дан ортиқ оила кўчиб келди. Уларга барча қулайликларга эга бўлган янги уйларнинг калити топширилди. Шунингдек Янгиер районидаги Мичурин номли совхозга ҳам Фарғона областининг Риштон районидан 22 оила кўчиб келди. Совхоз аҳли уларни ҳам шоду-хуррамлик билан кутиб олди. Шу йилнинг ўзидаёқ республикамизнинг бошқа областларидан келганлар ҳисобига чўлқуварлар сафи 112 оилага кўпайди.

Шофёрлар мамнун

Янгиер районидаги Ховос посёлкасида янги «Автотурист» магазини очилди. Магазин Тошкент—Самарқанд йўли ёқасига жойлашган бўлиб, автомашина эгалари оғирини енгил қилмоқда. Шофёрлар бундан беҳад мамнун.

Гулистон «Баҳор»и

Область маркази йил сайин кўркам ва обод бўлиб бормоқда. Шаҳардаги кўп қаватли [illegible] «Баҳор» ресторани ўрин олди. [illegible] умумий овқатланиш корхонасида [illegible] бошлаб юборилди.

А. УМАРОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚУРИҚДА БОҒЛАР

ОКТЯБРЬ. («Совет Ўзбекистони» махсус мухбиридан). Ҳамид Олимжон номидаги 31-қурилиш совхоз соҳибкорлари чўл бағрида [illegible] Чўлқуварлар гектар-гектар боғлар, олмазорлар, [illegible] барпо этиш билан бирга йўл четларига, ариқ ёқаларига ҳам [illegible] ниҳол ўтқазмоқдалар.

Совхозда қисқа муддат ичида 400 минг туп кўчат ўтказилди. Шуниси қувонарлики, бу ниҳолларнинг 200 минг тупи тут кўчатларидир.

Чўлқуварлар яхши ният ва умид билан экилган кўчатларнинг парваришини ҳам бошлаб юбордилар.

Ш. УБАЙДУЛЛАЕВ.

ЯНГИ ПАРВОЗ

Ўзбекистон гражданлар авиацияси бошқармасининг турбовинт ва турбореактив самолётларида неча минг соатлаб учган ҳаво шунқорлари янги парвозга ҳозирланмоқда. Ҳаво кемалари командирлари ва иккинчи учувчилар, штурман ва борт инженерларидан бир нечта киши само кемаларидан «ИЛ-62» самолётини бошқаришни ўзлаштирмоқдалар. Улар дастлаб Москвадаги Внуково аэропортида, сўнг Шереметьеводa машқ йиғинлари ўтказишди.

Авиаторларимиз бу йиғинларда ана шу самолётларга техник хизмат кўрсатиш юзасидан малака ҳосил қиладилар. Сўнгра бизнинг бир неча экипаж «ИЛ-62» самолётида машқ парвозлари ўтказиш учун Тошкентга қайтиб келишади. Тошкентдаги ўқув-машқлари май ойининг охиригача давом этади.

Ўзбекистон пойтахти Москва ва Олмаотадан сўнг «ИЛ-62» самолётлари қўнадиган мамлакатимиздаги учинчи шаҳар бўлиб қолади. Бу янгилик Москва, Ленинград, Киев ва Узоқ Шарққа учиш вақтини бир ярим соатдан олти соатгача қисқартиш имконини беради.

А. ХАСАНОВ.

„ҲАЗРАТИ ИНСОН“

«ЗАНГОРИ ЭКРАН»ДА

«Зангори экран»ларимизда таниқли ёзувчи Раҳмат Файзийнинг «Ҳазрати инсон» романи асосида тайёрланган кўп серияли телевизион спектаклнинг премьераси муваффақиятли ўтди. Беш қисмдан иборат постановкада томошабинлар кўз ўнгидан халқимизнинг яқин ўтмишдаги буюк жасорати — Улуғ Ватан уруши даврида фронт орқасидаги қаҳрамонлиги бирма-бир ўтди. Телеспектакль гулдай нозик, қуёш нуридай ҳароратли, метиндай бардошли халқ қалбини ҳаётий воқеалар, образлар орқали очиб берди. Сценарий муаллифи ва режиссёр Мели Маҳкамов роман руҳини сақлаб қолиш учун унга эҳтиётлик билан ёндашган, ёзувчидан ижодий масла-ҳатлар олган Асарнинг экран талқинини ҳал этишда спектаклда иштирок этган тажрибали саҳна усталари бор маҳоратларини ишга солганлар.

Ҳар бир сериянинг ўзига хос ғоявий йўналиши, томошабинлар ҳукмига ҳавола этилган яхлит, залворли масалалари бор. Биринчи қисм марказида халқ бошига кулфат тушганда одамларни бир жон, бир тан қилиб қовуштирувчи улуғ кучжонажон партиямиз раҳнамолиги, халқ ва партиянинг якдиллиги, турли миллат кишиларининг дўст-иноқлиги, коллективизмнинг қудратлилиги ғояси ётади.

Халқ озодликни, ғалабани яқинлаштириш учун фронт орқасида ҳам озмунча жонбозлик, матонат кўрсатмади. Фронтга ёрдам кўрсатиб, жангчилар учун оғзидаги ошини, эгнидаги иссиқ кийимини ҳам аямади. Оддий халқ вакиллари — чойхоначи Ориф ота, фронтчи Абдуҳафиз, маҳалланинг онахони Иқбол опа уйма-уй юришиб фронтга ёрдам уюштиришади, эридан, фарзандидан, жигаридан айрилганларга кўнгил сўраб далда берадилар. Фронтда қон кечаётганларнинг ўрнини билдирмасдан уларнинг оилаларига қўлдан келганича ёрдам берадилар.

Уруш ота-онасидан, хонадонидан ажратиб тўзитиб юборган бегуноҳ норасидаларни кўриб оддий ўзбек ишчиси темирчи Маҳкам ака, унинг хотини Меҳринисо кабилар бефарқ қараб туролмайдилар. Қалб амри, ҳамияти билан уларнинг бошини силаб, иссиқ бағрилаága — ўз тарбияларига оладилар. Бирига оталик, бирига оналик қиладилар. Уруш туфайли юпқалашиб кетган ризқ-насибаларини ўртага қўйиб баҳам кўрадилар.

Телеспектаклнинг учинчи қисми уруш пайтидаги ҳамюртларимизнинг кучли иродаси, сабр-бардошини очиб беришга бағишланган.

Уруш, айниқса, Қандолатхонларни зор қақшатиб кетган — эри жанг майдонида қаттиқ яраланиб ҳалок бўлган. Қаттиқ жангларда ўғли ҳам нобуд бўлган. Булар ҳам етмагандек, қизи Салтанат дом-дараксиз йўқолган. Бу жудоликлардан дили хуфтон она этагини қоқиб, ўз жонига қасд қилмоқчи бўлган дамлар ҳам бўлади. Лекин одамлар уни ёлғизлатиб қўйишмайди. Ҳолидан хабар олиб кўнглини кўтаришади.

Телеспектаклда қатнашган СССР халқ артистлари С. Эшонтўраева, О. Хўжаев, Р. Ҳамроев, Ўзбекистон ССР халқ артистлари З. Муҳаммаджонов, М. Ёқубова, И. Болтаева, М. Юнусов ва бошқалар ўзларига топширилган ролларни маҳорат билан ижро этганлар.

Режиссёр телевидениенинг ўзига хос бадиий ифода воситаларидан унумли фойдаланиб, уруш давридаги тарихий муҳитни ишонарли деталлар орқали очиб беришга эришган.

Телеоператорлар — М. Муслимов, С. Хўжаевлар персонажларнинг ички кечинмаларини ифодали тасвирлаш, воқеа-ҳодисаларнинг динамик ҳолатда кечишини турли план, ресурсларда нақшлаб бориш учун анчагина меҳнат қилишган.

Баъзи саҳналар чўзиб юборилмаганда, саҳна безаклари яна ҳам қунт билан танланганда спектаклнинг таъсир кучи тағин ҳам ошган бўларди.

Бу жузъий камчиликларга қарамасдан, Ўзбекистон ССР ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик тўйига бағишланган, республика Телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитети билан республика театр жамияти правлениеси конкурсига қўйилган телеспектакль «зангори экран» санъатининг ютуғидир.

А. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳридаги 4-ҳунар-техника билим юртида мингга яқин йигит-қиз ўзлари танлаган касб бўйича ҳунар ўрганмоқда. Суратларда: (юқоридан пастга) 1. Ишлаб чиқариш таълим устаси Ф. Бултачеева ўқувчилар билан янги автомат телефон станцияси аппарати устида машғулот ўтказмоқда. 2. Мазкур билим юртининг радиоаппарат бўлими устаси К. Чумакос машғулот олиб бормоқда. 3. Ишлаб чиқариш таълим устаси З. Муҳамедов ўқувчилар билан шаҳарлараро телефон станцияси аппарати устида машғулот ўтказмоқда.

А. Тўраев фотолари.

„ҚОРА ОЛТИН“ РИСОЛАСИ

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

Кейинги йилларда нефть ва газ саноати республика халқ хўжалигининг етакчи тармоқларидан бири бўлиб қолди. Бу соҳани ривожлантиришга йилдан-йилга кўпроқ маблағ ажратилмоқда. Республикамизда янги-янги конлар очилаётир. Шу билан бирга ҳали мавжуд конларнинг самарадорлигини ошириш имконини берадиган жуда кўп резервлар, ҳал қилиниши керак бўлган проблемалар борки, уларни ишга солиш халқ хўжалиги учун катта аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан Р. М. Раззоқовнинг «Ўзбекистоннинг нефть ва газ саноатида асосий фондларнинг самарадорлиги» монографияси жуда муҳим ва ўз вақтида ёзилган рисоладир.

Китобда республика нефть ва газ саноати асосий фондлари шаклланишининг характерли тенденциялари, меҳнат воситаларини тиклаш ва фойдаланишнинг иқтисодий самарадорлигини аниқлашнинг илмий асослари таърифланиб, Ўзбекистон нефть ва газ саноати корхоналарида фонд самарадорлигини аниқлаш ва уни кўпайтириш йўллари белгилаб берилган.

Мазкур рисолада асосий фондлардан фойдаланишнинг самарадорлигини ошириш резервлари таҳлилига бағишланган бўлим марказий ўринни эгаллайди.

Асосий фондлардан экстенсив фойдаланиш даражасини белгиловчи муҳим кўрсаткич қудуқнинг ҳаракатдаги фондидан фойдаланиш коэффициентидир. Муаллифнинг ҳисобларига кўра, нефть ва газ корхоналари фондидан фойдаланиш коэффициентининг даражаси Иттифоқ бўйича кўрсаткичлар даражасидан паст. Масалан, Ўзбекистонда 1970 йилда газ қудуқларидан фойдаланиш коэффициенти 0,914 ни ташкил этган бўлса, мамлакат бўйича ўртача 0,943 процентга тенг. Бу қудуқлардан фойдаланиш вақтини кўпайтириш ҳисобига асосий фондларнинг самарадорлигини оширишда анчагина резервлар борлигини кўрсатади.

Нефть ва газ корхоналари асосий ишлаб чиқариш фондларидан фойдаланишнинг самарадорлигини оширишга пласт босимини ошириш методлари ва нефть ҳамда газ қазиб олишнинг интенсив жараёнлари катта таъсир кўрсатади. Китобда ана шу усулларнинг турли кўринишлари, уларнинг нефть ва газ қазиб олишнинг кўпайишига таъсири чуқур таҳлил этилган.

Нефть қазиб олиш саноати корхоналарида пласт босими ошириш методларини қўллаш самарадорлиги йилдан-йилга ўсиб бораяпти. Агар 1960 йилда 33,4 минг тонна нефть қазиб олинган бўлса, 1970 йилга келиб бу миқдор 173,0 минг тоннага етди ёки 5,2 марта кўпайди. «Газлинефтегаз» бошқармасининг корхоналарида газ қазиб олишда интенсив усулларни қўлланиш туфайли газ қазиб олишни 20—30 процентга кўпайтиришга эришилди.

Самарадорлик кўрсаткичларининг комплекс системасини таҳлил қилиш муаллифга республика нефть ва газ саноати ривожланишининг ўзига хос хусусиятларини аниқлаш имконини берди. Қатор йиллар динамикасида меҳнат унумдорлигининг ошиш нисбати ва уни асосий фонд билан таъминлаш даражаси кўрсатиб берилган. Китобда республика газ қазиб олиш саноатида асосий фондлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишга асосий омилларнинг таъсири конкрет рақамларда кўрсатиб берилган.

Китобнинг сўнгги бўлимида муаллиф мазкур тармоқларда асосий фондлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишнинг йўлларини қайд қилади. Бу йўллар нефть ва газ техникаси, ҳамда технологиясини янада такомиллаштириш, қудуқлар фондидан фойдаланиш коэффициентини ошириш, ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаш, автоматлаштириш ва телемеханизациялашдан иборат.

Китобнинг камчилиги шундаки, муаллиф табиий, географик омилларнинг нефть ва газ қазиб олиш корхоналарининг самарадорлигини оширишга таъсирини фақат сифат жиҳатдангина ёритади. Холбуки, мазкур омиллар таъсирини сон жиҳатдан баҳолаш фонд қайтими даражасидаги ўзгаришларнинг сабабларини очишга имкон берган бўларди. Шуни алоҳида қайд қилиш керакки, хулоса ва тавсияномалар назарий ва амалий жиҳатдан муҳим аҳамиятга эга бўлиб, асосий фондлар самарадорлигининг тармоқ ва регионал проблемалар билан шуғулланувчи планлаштириш органлари, лойиҳалаш ва илмий-тадқиқот институтлари ходимлари учун катта қизиқиш уйғотади.

А. ПИРМУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон ССР Госплани ахборот-ҳисоблаш маркази директори, иқтисод фанлари доктори.

Н. НИЁЗОВ,
Ўрта Осиё нефть-лойиҳалаш илмий-тадқиқот институти иқтисод ва перспектив планлаштириш лабораторияси мудири, иқтисод фанлари кандидати.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ТЕЛЕГРАФ МОСЛАМА

Женевада ташкил қилинган ихтиролар кўргазмасида телефонга ўрнатиладиган телеграф мосламаси синовдан ўтказилди. Бу мослама карларга оддий телефон орқали Морзе телеграф алифбеси ёрдамида сўзлашиш имконини беради. Бу алифбенинг ҳарфларини билдирувчи белгилар мослама тугмалари босилиши билан линия орқали узатилиб қоғоз лентага ёзила боради. Бунда абонентни телефон сигнали ўрнига нур сигнали билан ҳам чақириш мумкин.

РЕЗИНА «ГИПС»

Канада врачлари оғир ва ноқулай гипсни енгил синтетик резина билан алмаштирдилар. Бу резина билан синган суяк атрофи қопланиб, иссиқ сувга солинади. Бунда резина юмшаб, синган қўл ёки оёқни маҳкам ушлаб туради.

Резина «гипс»нинг яна бир афзаллиги шундаки, у ўзидан рентген нурларини яхши ўтказади. Бу эса суяк қай даражада битиб бораётганини рентген орқали кузатиш имконини беради.

ҚАЛДИРҒОЧЛАР МИНОРАСИ

АҚШнинг бир қатор жанубий шаҳарларида баландлиги юз метр келадиган ғаройиб миноралар бунёд қилиняпти. Ҳар бир минора икки-уч минг қалдирғоч яшаб, бола очиши учун мўлжалланган.

Ҳамма гап шундаки, бу ерларда чивин ҳаддан ташқари кўпайиб кетган. Чивинлар кушандаси бўлган қалдирғочнинг биттаси эса кунига бир мингга яқин ҳашаротни еб битиради. Табиийки, чивинларга қарши курашнинг бундай усули заҳарли химикатлардан фойдаланишга қараганда яхшидир.

МУЗ ОСТИДА КЎЛ

Ҳамиша муз билан қопланган, ҳаддан ташқари паст ҳароратли Антарктида қитъасида ғалати бир кўл топилди. Қалин муз остида олтмиш метр чуқурликда топилган бу кўлнинг суви сертуз бўлиб, ҳарорати 25 даража иссиқ экан. Кўлнинг тубида ё қайнар булоқ, ёки қандайдир бошқа бир иссиқлик манбаи бор деб тахмин қилинмоқда.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 МАРТ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.35 — ТОШКЕНТ. 18.45 — Мультфильм. 19.00 — Телеочерк. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Тинчлик программаси амалда (Москва). 20.00 — Адабий театр. 20.40 — «Ахборот». 21.00 — Чорвадорлар учун кўрсатув ва концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — «БЎСТОН». 23.40 — Ҳужжатли фильм. 00.30 — МОСКВА. Хоккей: ШВЕЦИЯ — СССР. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Мультфильм. 10.30 — [illegible] 11.30 — [illegible] 18.35 — МОСКВА. 10.05 — Янгиликлар. 19.15 — [illegible] 19.30 — [illegible] фильмлар (Тошкент). 20.00 — Телефильм. 20.15 — [illegible] (бадиий фильм). 21.00 — [illegible] 22.00 — ТОШКЕНТ. 22.15 — [illegible] 22.30 — МОСКВА. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — [illegible] 19.35 — [illegible] учун кўрсатув. 20.05 — [illegible] (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/III да [illegible] (кундузи), Севги ва қилич (кечқурун), 30/III да Севги тумори (кундузи ва кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/III да Абу Райҳон Беруний (кундузи), Оқшомдан тушгача (кечқурун), 30/III да Йўқолган узук (кундузи), Комиссия (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/III да Навоий Астрободда (кундузи), Хотинимнинг эри (кечқурун), 30/III да Ужарлар (кундузи), Ҳижрон (кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ҚОЗОҚ ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ (19.30).

КИНО

Ҳаёт манбаи — «МОСКВА» (11.30 16.30, 20.45), САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Нодирабегим — «КЎКЧА» (17.00, 19.00, 20.50).

Дилбарим — НАВОИЙ номли (10.20).

«СРЕДАЗТРАНССТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ ЎҚУВ ПУНКТИ
сувоқчилар, бўёқчилар ғишт терувчилар, дурадгорлар, плитқачи-сайқал берувчилар, шофёрлар тайёрлайдиган

6 ОЙЛИК КУРСЛАРГА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курсларга 16 ва ундан катта ёшдаги йигит-қизлар қабул қилинади.

Ўқувчилар ҳар ойда 76 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Курсларни тугатганлар трестнинг қурилиш ташкилотларига ишга юбориладилар.

Отпуска вақтида ватанимизнинг хоҳлаган шаҳарларига бориб келишлари учун 2 та бепул темир йўл билети берилади.

Меҳнат шароити, иш ҳақи, келажакда ўқишни давом эттириш ҳақидаги справкалар билан трестнинг кадрлар бўлимига учрашилсин

КУРСЛАРГА ҲАР ОЙДА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 21-уй, кадрлар бўлими.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар): камер куйлар, концертмейстерлик класси, методика ва практика;
кафедра доцентлари: якка ашула класси бўйича, хор дирижёрлиги;
кафедра ўқитувчилари: камер куйлар (2 ўрин).

КОНКУРС МУДДАТИ—ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 31-уй.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИ
1974 йил мавсумидаги футбол ўйинлари учун
АБОНЕМЕНТЛАР СОТИШНИ БОШЛАБ ЮБОРДИ
Абонементларни олиш учун коллектив заявкалар қабул қилинади.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети журналистика факультети коллективи стилистика кафедрасининг катта ўқитувчиси И. Тошалиевга онаси

Умри ЭРАЛИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

БЕЛЛАШУВЛАР... ВОҚЕАЛАР... ОЧКОЛАР...

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. Чирчиқда «Меҳнат» кўнгилли спорт жамияти марказий совети биринчилиги учун мусобақалар бўлди. Мезбонлардан ўн олти ёшли Ирина Котельникова баландликка сакраш бўйича республика рекорди ўрнатди. У 170 сантиметрли баландликни ишғол этиб, мухлислар олқишига сазовор бўлди.

ЭРКИН КУРАШ. Спортнинг мазкур тури бўйича навбатдаги мусобақа ёшлар ўртасида ўтказилди. Фарғонада ниҳоясига етган республика биринчилигида сирдарёлик полвонлар команда ҳисобида ғолиблик қилишди. Фарғона ва Хоразм спортчилари 2-3 ўринни олдилар. Шахсий биринчиликда кучли полвонлардан етти киши Ўзбекистон чемпиони бўлди.

ХОККЕЙ. Женевада давом этаётган Европа чемпионатида совет ўсмирлари пешқадамлик қилиб турישибди. Хоккейчиларимиз Польша командасини 10:2, финляндияликларни 12:3 ҳисобида ютишди.

САМБО. «Пахтакор» қишлоқ кўнгилли спорт жамияти марказий совети биринчилиги мусобақалари Урганчда ўтди. Қизғин беллашувларда спорт мастерлари, мастерликка номзодлар ва биринчи разрядлилар ўзаро куч синашдилар. Мусобақада хонқалик Ш. Исмоилов, сурхондарёлик А. Эргашев, урганчлик О. Бекжонов, бухоролик А. Юсуповлар ғолиб чиқдилар.

ДЗЮ-ДО. Тошкентдаги «Старт» стадиони кураш майдонида қардош республикалардан келган полвонлар ўзаро беллашдилар. Уч кун давом этган мусобақада тошкентликлар С. Саидов, А. Филин, И. Худоёров, қарағандалик И. Ушаков, ждановлик В. Шевченко, фрунзелик А. Гвоздик ўз вазн тоифаларида ғалаба қилиб, «Комсомолец Узбекистана» газетаси совриндори бўлдилар.

ШАХМАТ

ШАЙЛАНИШ БОСҚИЧИ

Республика XXXIX чемпионатининг олий лигасида мусобақа ниҳоясига етди. Унинг янгича системада ўтказилганлиги туфайли кўзга кўринган шахматчиларимизнинг барчаси ўз маҳоратини синаб кўришга муваффақ бўлди.

Етакчи шахматчиларимиз сафига Левон Григорьяндек пухта шахматчи қўшилганидан ҳамма мамнун. Лекин «меҳмон»нинг сўраб-нетмай юқори ўриндан жой олишидан ранжимаслик ҳам мумкин эмас. Аввало Г. Борисенко, Л. Маслов сингари тажрибали ўйинчиларимизнинг жангга тўла шайланмаганликлари, маҳорат-у мавқеларига яраша иш тутмаганликлари чемпионликни «бегона» қилишга олиб келди.

Ғолибдан атиги ярим очко ортда қолган М. Рудерфер билан Г. Аъзамовлар иккинчи ва учинчи ўринларни ўзаро баҳам кўрдилар. Кундан-кунга маҳорати тобланиб бораётган ёш мастеримиз Аъзамовнинг ютуғи айниқса қувончлидир. Тўртинчи ва бешинчи ўринлар тажрибали А. Грушевский билан С. Пинчукка, олтинчи ва еттинчи ўринлар А. Хан билан Ғ. Мухинга, саккизинчиси эса В. Логиновга тегди. Низомга кўра мана шу саккиз шахматчи келгуси йили яна олий лигада қатнашади. Айрим мастерларимизнинг пешқадамлар сафидан жой ололмагани қобилиятли ёшларнинг маҳорати ошиб бораётганидан далолат беради.

Республика шахмат федерациясининг етакчи тренерлари СССР халқлари олтинчи спартакиадасида биринчи саккизликни мўлжалга олиб турибдилар.

М. МУҲИДДИНОВ,
мусобақа бош судьяси.

Колхоз музейи

Шаҳрисабз районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ленин номли колхоз маданият саройининг иккинчи қаватига қишлоқ музейи жойлашган. Музей ташкил этилганлигига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин ундаги ранго-ранг экспонатлар, тарихий лавҳалар беихтиёр томошабин диққатини ўзига тортади.

Музейга кираверишда колхоз ташкил топган пайтдаги харита осиғлиқ. Бу ерда Шаҳрисабзнинг энг йирик қишлоқ Советларидан бири—Тўдамайдонда 1930 йилда тузилган бу хўжалик дастлаб «Батрак» деб аталгани, кейинчалик унга 18 қишлоқ бирлашганини билиб олиш мумкин. Колхоз ташкил топиши тарихи, хўжаликнинг уруш даври ва урушдан кейинги тараққиёти ҳам музейда ўз аксини топган.

Музейда хўжаликнинг ҳозирги тараққиётига оид экспонатларга каттагина ўрин берилган. Колхоз «Шодиёна» ансамбли ҳаваскорлари Италия—Совет дўстлиги олтинчи конгресси қатнашчиларига маданий хизмат кўрсатиш учун бир группа совет санъаткорлари билан Италияга борганлиги, шунингдек Москвада қовун сайлида қатнашганлиги, республика бадиий ҳаваскорлик коллективларининг ўзига хос кўриги — «Марҳабо, талантлар» ва «Чашма» телевизион фестивалларида қатор ютуқларга эришганлигини кўрсатувчи диплом ва қимматбаҳо совғалар ҳам музейдан жой олган.

Қишлоқ музейида бўлган томошабин совет колхозларининг илк даври ва ҳозирги куни билан тўла танишиб, бой таассурот олади.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 03345. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А.—74.